

RIFK
ALLAH HER İŞTE ZARAFETİ SEVER

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ :
”لَيْسَ الْمُؤْمِنُ بِالطَّعَّانِ وَلَا اللَّعَّانِ وَلَا الْفَاحِشِ وَلَا الْبَدِيءِ.“

Abdullah (b. Mes'üd) tarafından nakledildiğine göre,
Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur:
“Mümin, ırza, namusa dil uzatan, lânet eden, çirkin işler yapan, edepsiz
konuşan kimse değildir.”

(T1977 Tirmizî, Birr, 48; HM3839 İbn Hanbel, I, 405)

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ:
”سَبَابُ الْمُسْلِمِ فُسُوقٌ، وَقِتَالُهُ كُفْرٌ.“

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ:
”الْمُسْتَبَانَ مَا قَالَا، فَعَلَى الْبَادِي، مَا لَمْ يَعْتَدِ الْمَظْلُومُ.“

عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: قَالَ النَّبِيُّ ﷺ:
”لَا تَسُبُّوا الْأَمْوَاتَ فَإِنَّهُمْ قَدْ أَفْضَوْا إِلَى مَا قَدَّمُوا.“

Abdullah (b. Mes'üd) tarafından nakledildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *“Müslüman'a sövmek fâsıklık (alâmeti), onunla savaşmak ise küfür (alâmeti) dür.”*

(B6044 Buhârî, Edeb, 44)

Ebû Hüreyre'den nakledildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *“Birbirine söven iki kişinin günahı, mazlum olan haddi aşmadıkça ilk sövene aittir.”*

(M6591 Müslim, Birr, 68)

Hz. Âişe'nin (ra) naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *“Ölülere sövmeyin. Çünkü onlar, önden göndermiş olduklarının (amellerinin) karşılıklarına ulaşmışlardır.”*

(B1393 Buhârî, Cenâiz, 97)

B

ir gün Medine'deki bir grup Yahudi, Hz. Peygamber'in yanına geldi. Bilinen selâmlama cümlesi olan, "es-Selâmü aleyküm" ifadesini basit bir kelime oyunuyla değiştirerek "es-Sâmü aleyküm" (Ölüm üzerinize olsun!) dediler ve Hz. Peygamber'e karşı büyük bir kabalık yaptılar. Orada bulunan müminlerin annesi Hz. Âişe, Yahudilerin bu kabalıkları karşısında kendini tutamadı ve onlara, "Allah'ın lâneti ve gazabı da sizin üzerinize olsun!" diye karşılık verdi. Bunun üzerine Şefkat ve Merhamet Elçisi (sav) eşine hitaben, "*Sakin ol ey Âişe! Kibar ve nazik olmalı, kaba davranmaktan ve çirkin konuşmaktan da sakınmalısın.*" buyurdu.¹ "Onların ne söylediklerini duymadın mı?" diye soran Hz. Âişe'ye, Resûlullah şu karşılığı verdi: "*Ben de onlara 've aleyküm' (sizin üzerinize de) diyerek karşılık verdim ya!*"²

Söz ve hareketlerinde kabalıktan uzak durmak, kırıcı olmamak; yapıcı, uzlaştırıcı ve nezaket sahibi olmak, kişinin hem iyi bir insan hem de olgun bir mümin olduğunun göstergesidir. Sevgili Peygamberimiz, "*Mümin bal arısı gibidir. Temiz olanı yer, temiz olanı (balı) üretir, bir çiçeğe konduğunda onu kırıp bozamaz.*" buyurmuştur.³ Bu teşbihiyle o, mümini, kırıp dökmeyen, temiz ve meşru işler yapan, yararlı ve nazik bir insan olarak tanımlamıştır. Diğer taraftan, kabalığı ve edepsizliği sebebiyle insanların terk ettiği ve etrafından uzaklaştığı kimseyi ise "*en şerli kişi*" olarak nitelemiştir.⁴ Peygamberimizin elinde ve evinde yetişen Enes b. Mâlik'in şu ifadeleri, Hz. Peygamber'in hizmetçilere ve çocuklara bile ne kadar anlayışlı ve zarif davrandığını ortaya koymaktadır: "*Resûlullah'a on sene hizmet ettim, vallahi bana bir defa bile 'Of!' demedi. Bir şey yaptığımda da, 'Niçin böyle yaptın! Şöyle yapsaydın ya!' diyerek azarlamadı.*"⁵ Çünkü sükûnet, yumuşak huyluluk ve nezaket, Rahmet Peygamberi'nin temel karakterini oluşturmakta, bu karakteriyle o (sav), bulunduğu her yeri güzelleştirmekteydi. "*Rıfk (zarif davranış) işe güzellik katar, rıfkıtan (zarafetten) yoksunluk ise, işi kusurlu kılar.*"⁶ buyuran Allah Resûlü, "*Rıfkıtan (zarafetten) mahrum olan, hayırdan da mahrum olur.*"⁷ hadisiyle kaba ve sert tabiatlı insanı hayırsız olarak nitelemektedir.

Allah Resûlü'nün tarifine göre, "*Mümin, ırza, namusa dil uzatan, lânet eden, çirkin işler yapan, edepsiz konuşan kimse değildir.*"⁸

¹ B6030 Buhârî, Edeb, 38.

² M5658 Müslim, Selâm, 11.

³ HM6872 İbn Hanbel, II, 199.

⁴ B6032 Buhârî, Edeb, 38.

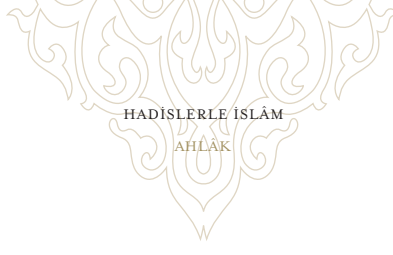
⁵ M6011 Müslim, Fedâil, 51.

⁶ M6602 Müslim, Birr, 78.

⁷ M6598 Müslim, Birr, 74.

⁸ T1977 Tirmizî, Birr, 48;

HM3839 İbn Hanbel, I, 405.

Kabalık ve edepsizlik içeren davranışların, çirkin ve argo konuşmaların, Yüce Allah'ın nefretle karşıladığı hususlardan olduğunu ifade eden Hz. Peygamber⁹ bir başka hadisinde de, “*Hayâ imandandır, imanın yeri ise cennettir. Kötü konuşmak kabalıktandır. Kabalık (insanları incitmek) ise cehennemdedir.*”¹⁰ buyurarak ağzı bozuk insanların iman ve hayâ ile bağdaşmayan bir kişiliğe sahip olduklarına işaret etmektedir. Yarattıkları en yücesi ve en mükemmeli olan Sevgili Peygamberimizi anlatanlar, onun kaba davranışlar içinde bulunmadığını, sövgü ve kötü konuşmalardan şiddetle sakındığını vurgulamaktadırlar.¹¹ Nitekim Hz. Enes'in anlattığına göre, Resûlullah (sav) sövmez, kötü konuşmaz ve lânet etmezdi. Birini azarlayacağı zaman, “*O alnı toprak göresiye ne oluyor?*”¹² diyerek, yüzüstü yere kapaklanmayı ifade eden bir Arap deyişini kullanmakla yetinirdi.

Peygamberimiz gazap hâlinde, sövme ve kötü konuşma isteğini engelleyerek nefsine hâkim olabilmeyi şöyle tanımlamıştır: “*Pehlivan, rakiplerini yenen kişi demek değildir. Gerçek pehlivan öfke anında kendisine hâkim olandır.*”¹³ Öfkenin en bariz sonuçları insanın dilinde tezahür eder. Yani öfkelenen kimse genellikle öfkelenildiği şeye veya kişiye söver, hakaret eder ya da kaba davranır. İşte bunun için Hz. Peygamber bir başka hadisinde diline ve beline sahip olanları cennetle müjdelemiş ve “*Kim bana iki dudakğının arasındakini ve iki bacağının arasındakini korumayı garanti ederse, ben de onun için cenneti garanti ederim.*” buyurmuşlardır.¹⁴

Bütün nezaketine ve dikkatine rağmen, zarif olmayan bir hareketin veya sözün insanlık hâli olarak kendisinden sâdır olduğu durumlar için Sevgili Peygamberimiz şöyle dua etmektedir: “*Allah'ım, ben bir insanım. Hangi Müslüman'a ağır ve incitici konuştuyusam, bunu, onun için arınma ve mükâfat (vesilesi) kıl.*”¹⁵ Peygamberimizin bu güzel duası, bilmeden kırıp incittiklerimize karşı bizim de aynı duyarlılığı göstermemizi gerekli kılmaktadır.

Sevgili Peygamberimiz müminlerin birbirine karşı yakışsız konuşmalarını ısrarla yasaklamıştır. Allah Resûlü, ensardan bir toplulukla birlikteyken orada bulunan ve ağzının bozukluğu ile tanınan bir adamdan dolayı, “*Müslüman'a sövmek fâsıklık (alâmeti), onunla savaşmak ise küfür (alâmeti) dür.*” buyurmuşlardır.¹⁶ Yine, “*Birbirine söven iki kişinin günahı, mazlum olan haddi aşmadıkça ilk sövene aittir.*”¹⁷ buyuran Hz. Peygamber, birbirlerine hakaret edenlerden en büyük sorumluluk ve günahın bu çirkinliği başlatana ait olduğunu ifade etmiştir.

⁹ T2002 Tirmizî, Birr, 62.

¹⁰ T2009 Tirmizî, Birr, 65; İM4184 İbn Mâce, Zühd, 17.

¹¹ B3559 Buhârî, Menâkıb, 23.

¹² B6031 Buhârî, Edeb 38.

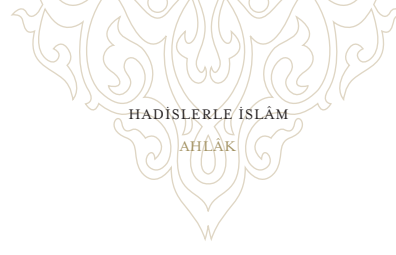
¹³ B6114 Buhârî, Edeb, 76; M6643 Müslim, Birr, 107.

¹⁴ B6474 Buhârî, Rikâk, 23.

¹⁵ M6614 Müslim, Birr, 88.

¹⁶ B6044 Buhârî, Edeb, 44; İF13/27 İbn Hacer, *Fethu'l-bârî*, XIII, 27.

¹⁷ M6591 Müslim, Birr, 68.

Sövgüye muhatap olan Müslüman, cevap amacıyla dahi olsa küfür sözlerini ağzına alarak seviyesini düşürmemeli, zor da olsa sabretmeli, sövene uyarak çirkinleşmemelidir. Çünkü ne şekilde olursa olsun kötü söz şeytandandır. Onun için Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: “Allah bana, alçakgönüllü olmanızı vahyetti. O hâlde biriniz diğerine haksızlık etmesin ve hiç kimse de diğerine karşı övünmesin.” Hadisi rivayet eden İyâz b. Hımâr, “Ey Allah’ın Resûlü! Benden daha alt seviyede olan bir topluluk içerisinde biri bana söver, ben de onun sözüne cevap verirsem, bundan dolayı günaha girer miyim?” diye sorduğunda Allah’ın Elçisi, “Birbirlerine sövenlerin her ikisi de şeytandır, birbirlerini suçlarlar ve yalanlarlar.” karşılığını vermiştir.¹⁸ Benzer biçimde, bedevî olduğu anlaşılan Ebû Cürey isimli bir kişi Hz. Peygamber’den kendisine öğüt istediğinde Allah Resûlü, “Kimseye sövme!” demiş ve sözlerine şöyle devam etmiştir: “... Eğer bir kimse sana söver ve sende (olduğunu) bildiği bir şeyden dolayı seni yererse, sen onda (olduğunu) bildiğin bir şeyden dolayı onu yerme! Çünkü bunun vebali onadır.” Ebû Cürey, “Bundan sonra hür olsun köle olsun hiçbir insana, hiçbir deveye ve koyuna sövmedim.” der.¹⁹

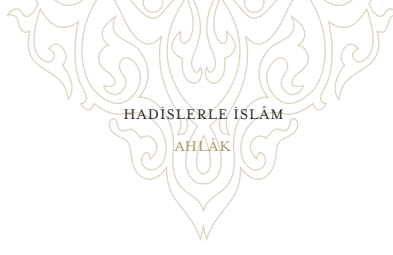
Mümin kişi, sövene karşı söverek alçalmaz. Yunus Emre’nin dediği gibi, “sövene karşı dilsiz” olanı meleklerin müdafaa edeceğine dair Sevgili Peygamberimizin müjdesi vardır. İbn Abbâs’ın anlattığına göre, Resûlullah’ın yanında iki adam birbirlerine ağır konuşmuşlardı. Bunlardan biri söverken diğeri karşılık vermeyerek susmaktaydı. Susan kişi de söverek karşılık vermeye başlayınca Hz. Peygamber (sav) kalkarak oradan uzaklaştı. Niçin kalktığı sorulduğunda da, “Melekler kalkınca ben de onlarla birlikte kalktım. Bu susan kişi sustuğu sürece onun adına melekler sövene cevap vermekteydi. Ancak kendisi söverek cevap vermeye başlayınca melekler de kalktılar.” buyurdu.²⁰

İslâm’a göre insanların bedenleri, canları, mânevî şahsiyetleri ve malları her türlü saldırı, tehdit ve hakareten korunduğu gibi, anne babaları, aile fertleri, mensubu oldukları kavim, millet ve topluluk da fiilî ve sözlü tecavüzlerden korunmuştur. Buna göre ister kişinin kendisinden isterse dışarıdan gelsin, dinin koruduğu değerlere yöneltilen sataşma ve saldırılara engel olmak her Müslüman’ın görevidir. Dolayısıyla kişinin sövgü ve hakarete yol açacak davranışlardan uzak durması gerekir. Örneğin, Abdullah b. Amr b. Âs’tan nakledildiğine göre Resûlullah (sav) bir gün, “Bir kimsenin ebeveynine sövmesi büyük günahlardandır.” demiş, ashâb bunun

¹⁸ EM428 Buhârî, *el-Edebü'l-müfred*, 153; HM17622 İbn Hanbel, IV, 162.

¹⁹ D4084 Ebû Dâvûd, *Libâs*, 25.

²⁰ EM419 Buhârî, *el-Edebü'l-müfred*, 151.

üzerine, “Yâ Resûlallah! Hiç insan ana babasına söver mi?” deyince, “Evet, bir kimse birinin babasına söver, o da onun babasına söver. (Adamın) anasına söver, o da onun anasına söver.” buyurmuşlardır.²¹

Dinimizde açıkça haram işleyen bir günahkâra bile hakaret etmek uygun bulunmamıştır. Suçlu cezasını çeker ama kendisine hakaret edilemez. Günümüz ceza kanunlarında da yerini bulan bu ilkeyi Sevgili Peygamberimiz on beş asır önce şu örnekle bize göstermiştir: Bir defasında sahâbîler, içki içen birini cezalandırması için Resûlullah’a getirdiler. Hz. Peygamber de ona dayak cezası uyguladı. Kimi eliyle, kimi pabucuyla, kimi de elbisesinin ucuyla adama vurmaya başladı. Bununla yetinmeyen birisi ise, “Allah seni rezil etsin!” diyerek sarhoşa hakaret etti. Bunun üzerine Resûl-i Ekrem, “Hayır, böyle demeyin! Ona karşı şeytana yardımcı olmayın!” buyurdu.²² Dolayısıyla suç işlemiş ve cezayı hak etmiş olsa da mümin kardeşin mânevî şahsiyetini korumak diğer müminlerin görevidir.

Dirilere olduğu gibi ölülere sövmek de Hz. Peygamber tarafından kesinlikle yasaklanmıştır. Bu yüzden ölülerin arkasından kötü konuşmamak ve onları hayırla yâd etmek Müslümanların yaşattığı güzel geleneklerden biri olmuştur. Bu konuda Sevgili Peygamberimiz (sav), “Ölülere sövmeyin. Çünkü onlar, önden göndermiş olduklarının (amellerinin) karşılıklarına ulaşmışlardır.²³ (Bu hareketinizle onların) hayatta olan yakınlarını incitirsiniz.” buyurmaktadır.²⁴ Ölülere yapılan saygısızlığın, kendisine zarar vermese bile onun akrabalarını, yakınlarını ve sevenlerini rahatsız edeceği açıktır. Dolayısıyla ölen kimsenin mânevî şahsiyetinin dokunulmazlığını korumak dirilerin görevidir. Muhatabı ölü bile olsa iftira nitelikli sövgülere had cezasının uygulanması bunun en açık delilidir.

Hz. Peygamber, Müslüman olan çocuklarını ve akrabalarını üzmemek için kâfir ve müşriklere sövmeyi bile yasaklamıştır.²⁵ Buradan hareketle tarihte görülen üzücü olayları bahane ederek sahâbeye veya onlardan herhangi birine sövmek veya haklarında kötü ve saygısızca konuşmanın evleviyetle yasak olduğu anlaşılır. Onlar İslâm’ın kuruluş yıllarının bütün sıkıntılarını, mahrumiyetlerini çekmiş, düşmanların tüm zulüm, işkence ve saldırılarına Resûlullah (sav) ile birlikte göğüs germiş, bu uğurda yurtlarından hicret etmiş, hatta babalarına, oğullarına, akrabalarına karşı savaşmak zorunda kalmış, canlarını ve mallarını cömertçe ortaya koymuşlardır.

Hz. Peygamber’in hilm ve nezaketi, sadece insanları değil aynı zamanda hayvanları, bitkileri ve diğer bütün varlıkları kapsar. Nitekim rıfk

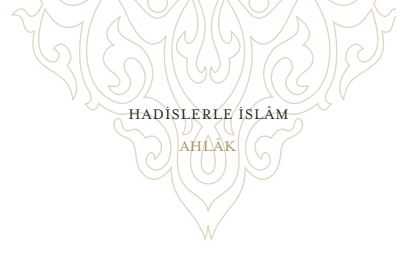
²¹ M263 Müslim, İmân, 146; T1902 Tirmizî, Birr, 4.

²² B6777 Buhârî, Hudûd, 4; D4477 Ebû Dâvûd, Hudûd, 35.

²³ B1393 Buhârî, Cenâiz, 97.

²⁴ T1982 Tirmizî, Birr, 51.

²⁵ BS7289 Beyhakî, es-Sünenü'l-kübrâ, IV, 125.

sahibi olan Cenâb-ı Hakk'ın yumuşak ve merhametli davranışlardan hoşnut olduğunu bildiren Allah Resûlü, hayvanlara da bu şekilde muamele edilmesini, gerektiğinde karınlarının doyurulmasını ve dinlendirilmelerini istemiştir.²⁶ Bir defasında bindiği devesinin hırçınlaşması üzerine onu ileri geri çeken Hz. Âişe, Resûlullah'tan, "Ona yumuşak davran." uyarısını almıştır.²⁷ Bir sefer dönüşünde ise devesine lânet eden bir kimse için Peygamberimiz, "Onun üzerinden in. Lânetlenmiş bir hayvanla yanımızda yolculuk etme." buyurmuştur.²⁸

Allah'ın, insanların bir şekilde yararlanması için yarattığı hayvanlar birer nimet olarak görülmeli, onlara merhametle yaklaşılmalıdır. Zira Cenâb-ı Hakk'ın yarattıklarında bizim tahmin edemeyeceğimiz nice hikmetler vardır. "Horoza sövmeyin! Zira o, namaz için uyandırır."²⁹ buyuran Resûlullah (sav) bu inceliğe işaret etmiştir. Ayrıca akıl ve şuur sahibi olmayan, akılla değil yaratılışı üzere güdüleriyle hareket eden, konuşup cevap veremeyen ve çoğu kere hakaret, sövme ve dövmelerimize mukabelede bulunamayan masum hayvanlara söven ve onları döven insanların, bu hareketleriyle onlardan daha aşağı seviyeye düştüklerini görmeleri ve düşünmeleri gerekir.

Kişilerin inançlarına ve kutsal değerlerine sövmek de yasaklanmıştır. İslâm'a göre tamamen yanlış da olsa insanların inancına, hatta taptıkları putlara sövülmez. Zira bu davranış nefret ve düşmanlığa yol açar. Ayrıca birinin inancına sövmemiz, onun da bizim kutsalımıza sövmeye yeltenmesine sebep olabilir. İşte bu nedenle Cenâb-ı Hak, "Onların, Allah'ı bırakıp tapındıklarına sövmeyin ki onlar da haddi aşarak, bilgisizce Allah'a sövmesinler." buyurmuştur.³⁰ Çünkü sövmek gibi çirkin yollar veya usullerle hiçbir hayra, iyilik ve güzelliğe, ulaşamaz.

İnsanlar zaman zaman maruz kaldıkları sıkıntılar sebebiyle zamana, feleğe ve kadere sövmeyi alışkanlık hâline getirmişlerdir. İnançlara ve inanç konusu yapılan varlıklara sövülemeyeceği gibi, zamana sövmek, kahretmek veya lânet etmek de yasaklanmıştır. Ebû Hüreyre'den nakledildiğine göre, bir kudsî hadiste Resûlullah (sav) şöyle ifade etmiştir: "Yüce Allah buyurdu ki: 'Âdemoğlu zamana söver, lânet okur. Halbuki zaman, benim! Gece de gündüz de benim elimdedir.'"³¹ Zira zamana sövmek, zamana nispet edilen bela, musibet ve benzeri hoşlanılmayan şeyleri yaratan Allah'ı rahatsız eder.³² Bu husus bir diğer hadiste daha net ifade edilmektedir: "Sizden hiç kimse, 'Zamana yazıklar olsun!' demesin. Zira zaman(ı yaratan)

²⁶ MU1804 Muvatta', İsti'zân, 15; D2549 Ebû Dâvûd, Cihâd, 44.

²⁷ M6603 Müslim, Birr, 79.

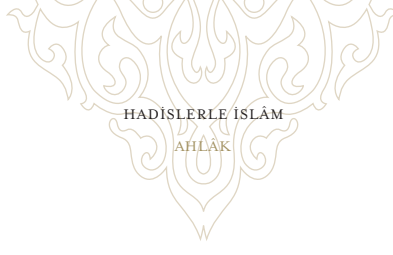
²⁸ M7515 Müslim, Zühd, 74.

²⁹ D5101 Ebû Dâvûd, Edeb, 105-106.

³⁰ En'âm, 6/108.

³¹ B6181 Buhârî, Edeb, 101.

³² B7491 Buhârî, Tevhîd, 35.

*Allah'tır.*³³ Bu türden hadislerle câhiliye dönemine ait bir inanış da kaldırılmaktadır. Çünkü o dönemde Araplar başlarına gelen hastalık, felâket ve musibetlerin suçlusu olarak zamanı gösterir ve ona kahrederek söverlerdi. Bu tür bir algı ve inanç, Hz. Peygamber tarafından kesinlikle yasaklanmıştır. Dilimizde zaman veya kader anlamına kullanılan “felek” ve benzeri şeylere sövmek de zamana sövmenin kapsamına gireceğinden, böylesi davranışlardan sakınılmalıdır.

Zaman içerisinde insanın başına iyi veya kötü durumların gelebildiği, varlık ve yokluğun, hastalık ve sağlığın insanlar için olduğu hayatın bir gerçeğidir. Bu nedenle iyi bir müminin başına gelenlerden ders çıkarması, önleyebileceği problemlere karşı tedbirlerini gereği gibi alması, elinde olmayan şeylere karşı da sabır ve metanetle davranması gerekir. Doğrusu, bu gibi hâller karşısında sövmek ve lânet okumak gibi fevrî davranışlar, aşırı tepkiler, öfkeyi ve moral bozukluğunu artırmaktan başka bir işe yaramayacaktır. Örneğin hastalanan bir kimse, şifa vermesi için samimiyetle Allah'a yönelip dua etmeli, hastalığının tedavisi için tedavi yollarını aramalıdır. Hastalığa sövmesinin hiçbir anlamı yoktur. Nitekim Resûlullah (sav) bir gün, Ümmü Sâib veya Ümmü Müseyyeb künyesiyle anılan kadını ziyaret etmişti. Ona, “Ümmü Sâib! Sana ne oldu da böyle titriyorsun?” demişti. Kadın, “Sıtmaya tutuldum, Allah onu bereketsiz kılsın!” deyince Resûl-i Ekrem şöyle buyurdu: “Sıtmaya sövme. Zira o, körüğün (yaktığı ateşin), demirin cürufunu giderdiği gibi âdemoğlunun hatalarını giderir.”³⁴ Böylece Allah Resûlü, bir yandan hastayı teselli ederken, bir yandan da çözümün hastalığa lânet okumak olmadığını ifade etmiştir.

Varlıklara ve olaylara hakaretin bize hiçbir yararı olmadığı gibi, aksine bu davranış Allah Teâlâ'yı gazaplandırırken şeytanı da sevindirir. Resûlullah (sav) bu konuda şöyle buyurmuştur: “Rüzgâra sövmeyin! Rüzgâr sebebiyle hoşlanmadığımız bir şeyle karşılaştığımızda şöyle dua edin: ‘Ey Rabbimiz! Bu rüzgârın hayrını, getireceği şeylerin hayrını, ne ile emredildiyse onun da hayrını senden diler; bu rüzgârın şerrinden, getireceği şeylerin şerrinden, ne ile emredildiyse onun da şerrinden sana sığınırız.’”³⁵ Nitekim bir adamın, giysisini savuran rüzgâra lânet ettiğini duyan Resûl-i Ekrem (sav), “Sakın rüzgâra lânet etmeyin! Çünkü o, Allah'ın emriyle iş görmektedir. Şunu bilin ki, kim bir şeye haksız olarak lânet ederse o lânet kendisine döner.” şeklinde uyarıda bulunmuştur.³⁶

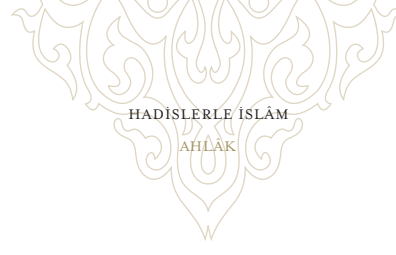
Dinimizde hakaret, sadece kınanmakla kalmamış sövgünün niteliğine göre hukukî, maddî ve mânevî yaptırımlara da konu olmuştur. Ör-

³³ MU1816 Muvatta', Kelâm, 1.

³⁴ M6570 Müslim, Birr, 53.

³⁵ T2252 Tirmizî, Fiten, 65.

³⁶ D4908 Ebû Dâvûd, Edeb, 45; T1978 Tirmizî, Birr, 48.

neğın sövgü, masum ve namuslu birine zina iftirasını içeriyorsa sövene kazif (iftira) cezası uygulanmış, buna ilâve olarak iftira edenin şahitliğinin ebediyen kabul edilmeyeceği bildirilmiştir.³⁷ Sövmenin muhatabı ne derece rencide ettiği düşünülürse, konuya kul hakkı bakımından da yaklaşmak anlamlı olacaktır.

Müslümanlara bütün işlerinde zarif, nazik ve edepli davranmalarını emreden Allah Resûlü (sav), başta ailesi olmak üzere tüm yakınlarına, arkadaşlarına, hatta müslimlere karşı kibar davranmayı elden bırakmamıştır. O, Allah'ın rahmeti sayesinde etrafındakilere yumuşak davranmıştır. Şayet onlara karşı sert ve kaba davransaydı, Kur'an'ın ifadesiyle, etrafından dağılıp giderlerdi.³⁸ İslâm Peygamberi'nin, kaba ve sert tabiatlarına rağmen Arap bedevîleri üzerinde yarattığı köklü dönüşümün sırrını, onun yumuşak huylu kalbinde, nazik ve kibar hitabında, affedici ve bağışlayıcı uygulamalarında aramak gerekir.

³⁷ Nûr, 24/4.

³⁸ Âl-i İmrân, 3/159.